

13.

Nordiska museets folkmusikaliska samlingar.

År 1897 fick undertecknad af Nordiska museets styresman i uppdrag att genomgå den museet tillhöriga samling af folkmusik, som från olika håll och på olika tider förvärfvats, och att ordna den samma för ett kommande utgifvande.

Min uppgift var att ur det föreliggande materialet afskilja de melodier, som förut kunde finnas offentliggjorda, samt ordna de öfriga i grupper efter olika arter, om möjligt äfven med iakttagande af historiska synpunkter vid melodiernas sammanförande inom de olika grupperna.

Det befans, att museets musikförvärf omfattar så godt som alla arter af svensk folkmusik, ehuru dessa arter, helt naturligt för öfrigt, äro olika rikt företrädde.

En stor del af samlingen utgöres af orkestrerade folkvisor och marscher m. m., upptecknade af Richard Dybeck i olika delar af landet. Dessa melodier ha af fackmusici på uppdrag af Dybeck satts för orkester, kör och soli för uppförande på de konserter, som Dybeck anordnade i hufvudstaden på 1860-talet i afsikt att väcka den stora allmänhetens intresse för svensk folkmusik; de äro till största delen arrangerade såsom ett slags efter en viss idé genomförda potpourrier — divertissemens, såsom det hette på den tiden.

Dessa digra manuskript af orkestrerad svensk folkmusik ha sålunda ett ganska högt musikhistoriskt värde för oss. Däremot lämna de jämförelsevis ringa material för utgifning af en originel melodisamling, då de flesta af de använda melodierna förut finnas tryckta, hufvudsakligen i olika årgångar af Runa. Det har kräft ett rätt betydande arbete att genom letande i olika tryckta samlingsverk vinna kännedom om hvilka af dessa melodier förut varit offentliggjorda.

Ett lika rikt som värdefullt bidrag till samlingarna utgöres af olika, mer eller mindre omfattande uppteckningar af dansmusik. Bland dessa märkas särskildt några ark sextondelspolkor m. m., upptecknade af August Fredin. I dennes manuskript upptäckte jag, jämte andra intressanta nummer, grundmelodien till den sextondelspolska, som blifvit ryktbar under namnet »fackeldansen» och äfven upptagits af Bellman i Balen på Gröna Lund. Den af Fredin upptecknade melodien står nära åttondelspolskans typ och motsvarar nästan ton för ton den ponerade grundmelodi för fackeldansen, som Adolf Lindgren konstruerat i sin undersökning om Polskmelodiernas härkomst, Sv. landsm. XII, 5, och till hvilken ytterligare kan tänkas en ren åttondelspolska såsom urgrund.¹

Af åttondelspolkor finnes öck i samlingen en mängd vackra exemplar. Däremot är gammalvalsens mindre starkt representerad. Detta tyder på, att samlingen mest innehåller uppteckningar af äldre melodier, då den s. k. gammalvalsens är en jämförelsevis ung melodiform i vårt land, där den motsvarande dansen införts först i detta århundrade. Många af melodierna bära också en ålderdomlig prägel.

Kadriljen och menuetten äro rikt företrädade. Menuetten har hos oss aldrig hunnit rotfästa sig såsom en verkligt folklig dans, men han har dock förekommit som sådan på ett och annat håll. Ehuru vissa af museisamlingens menuettmelodier synas tämligen konstrika i sin bildning, sakna de dock kompositörsnamn, och man torde kunna antaga för ganska sannolikt, att de härleda sig från

¹ Se närmare härom K. P. LEFFLER: *Om nyckelharpospelet på Skansen*. Utgörande del 6 af *Bidrag till vår odlings häfder*, utgifna af A. HAZELIUS. (Under tryckning.)

okände spelmän med någon musikalisk bildning — klockare, yrkes-
spelmän och dylika personer — så mycket hällre som ju vårt land
saknar kända menuettkompositörer.

Slutligen märkas några visor af växlande innehåll, äfvensom
melodier med fragmentariska texter, vanligen blott bestående af
några få ord, hvilka synas ha tjänstgjort i stället för namn på
eller annat betecknande af en viss melodi.

Då det väl blott är en tidsfråga, när den rika och värdefulla
samlingen, som ligger färdig för utgifning, kan komma att offentlig-
göras, torde den intresserade inom den närmaste framtiden få till-
fälle att själf taga kännedom om den samma.

KARL PETER LEFFLER.

